

Дух епохи

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника Острога

Сімдесят років тому відбулася червнева (1951 р.) сесія Новомалинської сільської ради, на якій зі звітом про роботу організованого в селі 7 грудня 1949 р. колгоспу «Ленінський шлях» виступив голова правління тов. **Васильєв Л. К.** із відряджених для зміцнення артільного життя членів правлячої і єдиної партії. Його виступ – «своєрідна пам'ятка переломної для новомалинців та мільйонів українських селян епохи, коли колективізація прийшла і в західні області... Дух епохи, яка російськомовним суржиком з нагайкою в руках віддавала безглузді команди, змушуючи до німої покори обпалених війною сільських господарів» (**Марія Лаврук**, співредактор і основний автор колективної книги: **Новомалин у просторі і часі: красноріччя дослідження Волинського села** : монографія / Марія Лаврук, Анатолій Мельник, Микола Манько, Микола Пшевлюцький, Олександр Романчук; За ред. Марія Лаврук, Анатолій Мельник. – Харків: Чайка, 2013. – 743 с.) Дослідниця відшукала і опублікувала у згаданій монографії текст цього виступу, що зберігся у фондах Державного архіву Рівненської області (правочис збережено):

«Товарищи, трёхлетний план имеет большое значение в нашем государстве. Много колхозов взяли на себя ряд обязательств за развитие животноводства. Нашему колхозу план – 182 лошади, имеется 181. Надо сказать, что конское поголовье в плохом состоянии: есть старих

лошадей 30 голов, которые не могут работать. Много лошадей ниже средней впитанности, тому что конюхи относятся халатно к своим обязанностям. Например, Штундер М., Чайка И. относятся по-варварски к лошадям. Ветфельшер товариш Гонта не смотрит за лошадьми, много лошадей на глаза глечут, лекарств нет и он ничего не делает. Варварски относятся ездовые к лошадям, а бригадир не дивляется за эксплуатацией лошадей. Депутаты не дивляются за порядком в колхозе – таким путем не можем работать.

Коснусь к ферме. ВР скота нам надо иметь: коров – 10, телей – 5, телят – 123. А в нас що находится на цей час? Корова одна, телят – 14. Например, взяти депутата сельсовета Якимчука – не мог законтракувати тзля, считая, що не надо. Относительно свинофермы: по плану к началу 1951 года должно бути 80 свиней, 10 свиноматок и один кнур-производитель, а в нас ще нэмае ни одной свиноматки, ни кнура, а пару там поросят и ти нэ доглянути, тому що завфермою погано дбас за ферму. Взяти, например, колхозника Дячука, який має дви свиноматки. Чому йому не продати одну в колгосп? Але він говорить, що то синова и таких других багато.

Взяти птицеферму: по плану положено курей 1430, можно заменять на 500 качок и 350 гусей, а у нас всього законтракувано 478 курей, качок 6 штук. А почему так у нас робиться? Тому що

завфермою Сивук погано видноситься до своей справи.

Строительство колхоза: начали строить конюшню, склад для зерна, но цэ все, я считаю, недобросовисно робилося, тому що працюють таки громадяни, як Чайка К., Очеретяний Е. Ви думаете, що бригадир Шахов относится добре до работи? – тоже ни, но есть и хорошие люди, ак Зацэпа Федор, – бригадир плотников. Клуб тоже плохо строится, тому що даже депутаты не були в ньому и не допомагають в работе». 1) в тому ж дусі постановва сесії: «1) Zobовязать правление котхоза до 5 июля законтракуваных телят, поросят снять у хозев и поставит на ферму. 2) Zobовязать сельсисполком и правление колхоза изыять коров и свиноматок в тех колхозников, которые имеют по две коровы и свиноматки. 3) Zobовязать завфермой Сивука законтракувать и закупить курей, гусей, уток и заслушать на заседании исполкома о ходе работы...».

На фото: карикатура з Острозької районної газети «Сталінський шлях» від 26 жовтня 1952 р. про стан справ на фермі колгоспу «Ленінський шлях».